

Dumitru APETRI
Institutul de Filologie al AȘM
(Chișinău)

**OPERA POETICĂ A LUI LUCIAN BLAGA
ÎN AREALUL SPIRITUALITĂȚII RUSE:
HERMENEUTICA RECEPTĂRII***

Abstract. The reception of the versified creation of the Blaga through the Russian interpretations began in 1958 when the anthologist A. Sadețki included in the large volume «Антология румынской поэзии» (Moscow, 775 pages) four lyrical pieces in a successful transposition of N. Podgoriceany. But the 1975 is considered the reception's period of the Romanian writer's poetic work in the space of the Russian spirituality. Now that florilegium which consecrated the author as a poet, *Poemele luminii – Поэмы света* appears in two editions: at the Library «Румыния», no. 1 (interpreter Yuri Kojevnikov) and in the volume «Стихи поэтов Румынии '20-'30-х годов» (Moscow, The Fiction literature) translators: Boris Sluțki și Iuri Kojevnikov.

If the indicated editions included in circulation the writer's debut book, then the bilingual edition *Nebănuitele trepte – Нехоженные ступени*, published in Bucharest, also in 1975, offered to the readers a panoramic view of Blaga's creation, a selection of 12 books of poetry published during the poet's life and posthumously. The translation is made by the same Iuri Kojevnikov – an excellent promoter of the Romanian literature in the area of the Russian spirituality. The Bucharest's edition is required both by its comprehensive optics and through its artistic quality.

Keywords: hermeneutics, translation, reception, view, selection, spirituality, promotion.

Critici și istorici literari de prestigiu din țară îl consideră pe L. Blaga intelectual de ținută europeană, făuritor de poezie ce se deschide, la cincizeci de ani după Eminescu, culturii germane, poezie ce a ieșit după război în orizontul marilor teme dintotdeauna (V. Cristea). Aceste constatări consună cu ideea exprimată de eminentul savant filolog T. Vianu: „Lucian Blaga aduce în poezia sa o experiență de o întindere și adâncime cum literatura noastră n-a cunoscut de multe ori [1]. Se spune, pe drept, că creația versificată blagiană dispune de o consistență ca aceea a materiei (Ș. Cioculescu), că poetul are vocația clasică a transparenței și a măsurii. I se atribuie și alți parametri onorabili: creator al unui univers ideal, redescoperitor al lumii ca o *corolă de minuni*, plăsmuitor al uneia dintre cele mai reprezentative opere ale literaturii române (G. Gană).

În această ordine de idei se înscriu și următoarele constatări ale acad. M. Cîmpoi: „Nu există în literatura română o poezie atât de intens ontologizată ca cea blagiană. Această valorizare a inconștientului, a personanței îl situează în una din albiile cele mai fertile ale

* Publicarea articolului e prilejuită de aniversarea a 120 de ani de la nașterea scriitorului.

gîndirii europene” [2, p. 44, 52]. Acestor prețuiri înalte se alătură și confratele de condei Șt. A. Doinaș care susține că poetul din Lancrăm își pune „tiparele lirice la dispoziția unui corp de idei și sentimente dominante în filosofia și lirica europeană [3, p. 73]. Prin urmare, e natural ca o operă de asemenea dimensiuni ontice și particularități artistice să-și facă drum prin intermediul traducțiilor și a interpretărilor critice spre prestigioase arealuri culturale.

Atenția mai multor tălmăcitori față de creația blagiană este stimulată, credem, de încă un factor: însuși L. Blaga s-a manifestat, pe parcursul activității sale literare, și ca traducător de excepție semnînd versuri din literatura germană (capodopera *Faust* de Goethe, creații aparținînd lui Höderlin, Lessing), din poezia lirică universală (1957) și din cea engleză (1970). Referindu-se la arta de traducător a lui Blaga, cercetătorul Petru Forna susține: „*Faust* al lui Goethe este, în varianta lui Blaga, al nostru [...]. Blaga are adevărata noblețe a spiritelor alese: renunță la nota personală [...] *Faust* în traducerea lui Blaga este străbătut de la un capăt la celălalt de fiorul goethean” [4, p. 8].

A dat dovadă de receptivitate față de opera poetică blagiană și spiritualitatea rusă. Procesul de receptare a creației versificate blagiene prin intermediul tălmăcirilor rusești a început în 1958, cînd antologatorul A. Sadețki a inclus în masivul volum *Антология румынской поэзии*, Москва, ГИХЛ, 775 p. patru piese lirice într-o transpunere reușită a lui N. Podgoriceany. Dar ca etapă de receptare a operei poetice a scriitorului român în spațiul spiritualității ruse se impune anul 1975, cînd a fost marcată aniversarea a 80 de ani de la naștere. Acum florilegiul care l-a consacrat pe autor ca poet, *Poemele luminii – Поэмы света*, apare în două ediții: în Biblioteca «Румыния», nr. 1, București (tălmăcitor Iuri Kojevnikov) și în volumul *Стихи поэтов Румынии '20-'30-х годов* (Москва, Художественная литература), traducători: literații Boris Sluțki și Iuri Kojevnikov.

Dacă nominalizatele ediții includeau în circulație cartea de debut a scriitorului, atunci ediția bilingvă *Nebănuitele trepte – Нехожённые ступени*, apărută la București tot în 1975, oferă cititorilor o imagine panoramică a creației blagiene, selecție din 12 cărți de poezie publicate în timpul vieții poetului și postum. Traducerea aparține aceluiași Iuri Kojevnikov – eminent promotor al literaturii române în arealul spiritualității ruse. Ediția bucureșteană se impune atît prin optica ei cuprinzătoare, cît și prin calitate artistică.

Succesul impresionant al tălmăcitorului a fost determinat de cîțiva factori obiectivi și subiectivi. Printre factorii **obiectivi** figurează: bogăția lexicală a limbii-țintă; prezența în limba-țintă a unui solid fond figurativ; asemănările în sistemul metric determinate parțial de mobilitatea accentului (de ex., accentul fix din limba franceză creează impedimente în recrearea sistemului metric românesc); muzicalitatea limbajului (de ex., consonantismul limbii germane se impune ca piedică în replăsmuirea fluidității și melodicității textului poetic românesc); estetica receptării: componentul denumit orizontul așteptării. Plăsmuitorii ruși, la rîndul lor și cititorii, fiind familiarizați

cu universalismul și psihologismul unor scriitori ca A. Pușkin și M. Lermontov, cu potențialul meditativ al lui Tiutcev și Briusov, cu lirismul lui A. Kolțov, Fet și Esenin, au fost receptivi față de natura poeziei blagiene.

Factori subiectivi. E vorba aici de individualitatea traducătorului: talentul său literar-artistic, cunoașterea limbii originalului, cunoștințele teoretice privind arta tălmăcirii artistice, intuiția translatorului și, nu în ultimul rând, consonanța emotivă între autorul tradus și recreatorul originalului.

Individualitatea traducătorului. Boris Sluțki este o personalitate înzestrată cu harul expresiei poetice. Este autorul a șase pachete de versuri apărute în perioada de timp 1957-1969: *Memoria, Timpul, Azi și ieri, Lirică aleasă, Munca și Istorii contemporane. O carte nouă de versuri*. Critica literară le-a apreciat înalt subliniind prezența tematicii originale de sorginte publicistică și polemică, simplitatea expresiei, bogăția intonațională, apropierea de anumite calități ale prozei și de limbajul colocvial. Pentru el este important sensul interior, plinătatea expresiei, predominarea gândului creativ asupra celui contemplativ. Boris Sluțki s-a manifestat încă în două ipostaze literare: autor de articole critice și de recenzii și tălmăcitor de opere artistice aparținând literelor poloneze, germane, engleze etc.

Cît privește personalitatea lui Iuri Kojevnikov situația-i extrem de favorabilă. El este promotorul activ al literaturii române în spațiul spiritualității ruse pe două căi: prin filiera interpretărilor critice și prin traduceri. Încă în 1960 semnează studiul monografic *Mihail Sadoveanu* – o privire generală asupra vieții și creației marelui prozator român. Peste trei ani, la Moscova, se editează în rusește volumul *Schiță asupra istoriei literaturii sovietice moldovenești*, la care I. Kojevnikov a participat ca redactor și coautor. În 1968 vede lumina tiparului moscovit studiul monografic *Eminescu și problema romantismului în literatura română din secolul al XIX-lea*, care reprezintă o viziune originală asupra creației eminesciene și o radiografie a contextului literar autohton și european în care s-a produs inegalabila operă a marelui clasic. Consistent și judicios, acest studiu a fost tradus în românește și publicat în 1979, la Iași, în colecția *Eminesciana*.

Pe lângă aceste două cercetări monografice, Iuri Kojevnikov a scris prefețe și mărturisiri de tălmăcitor la șapte cărți scoase la lumină de diverse edituri din Moscova. E vorba despre volumele de versuri eminesciene *Смѹху* din 1950, 1958 și 1981, precum și despre cărțile *Нехоженые ступени* de Lucian Blaga și *Желтые искры* de G. Bacovia.

Din categoria interpretărilor critice fac parte, de asemenea, articolele *Împărat și proletar sau despre concepția socială a lui Eminescu* (vezi revista *Secolul XX*, nr. 6 din 1964) și *Principala temă a literaturii românești* plasate în cartea: M. Sadoveanu. *Povestiri. Mitrea Cocor*. Liviu Rebreanu. *Răscoala* ce a apărut în 1976, în colecția „Biblioteca literaturii universale”.

O altă modalitate de promovare de către I. Kojevnikov a tezaurului literar românesc în spațiul culturii ruse este traducerea artistică. Cu adevărat impresionantă este această activitate a sa. În 1975, la București, apare volumul *Nebănuitele trepte*

de L. Blaga, ediție bilingvă româno-rusă, în 1981 vede lumina tiparului la București cu legerea *Versuri* de M. Eminescu, iar în 1990, la Moscova, este editată creația lui G. Bacovia: poezia, proza și opt poezii semnate de soția poetului – Agata Grigorescu-Bacovia.

Volumul eminescian și cel al lui Blaga conțin mărturisiri intitulate *Din partea traducătorului*. Reținem două fragmente din ele: „Pot spune că Eminescu este destinul meu. Aproape toată activitatea mea conștientă, de creație, este legată de acest nume. Și chiar atunci când mi s-a părut că ea este destul de departe de opera marelui poet, invizibilă, prezența acestuia persista în subconștientul meu. De fapt, el mi-a intrat în suflet pentru că acolo avea dinainte locul pregătit”.

Despre poezia lui Blaga: „Pentru a-l traduce, trebuie să pătrunzi în «templul poeziei lui» [...]. Universul poetic al lui Blaga nu mi s-a dezvăluit în cuvinte, ci în senzații: de neuitat, atunci când m-am oprit în pragul bisericii create de mîna unui om, de legendarul Meșter Manole. Am stat mult timp pe pragul bisericii din Curtea de Argeș ca să capăt curajul să-l traduc pe Lucian Blaga, să compun versuri care să sune ca ale lui”.

Nominalizăm încă vreo cîteva titluri de cărți de poezie în care Iuri Kojevnikov s-a produs ca tălmăcitor din literatura română: *Versuri* de M. Eminescu (6 cărți editate la București, Moscova și Chișinău), *Antologia poeziei românești* (Moscova, 1959), *Poezia populară românească. Balade. Eposul eroic* (Moscova, 1987). Printre cărțile de proză figurează *Povestiri și Mitrea Cocor* de Sadoveanu (1976, „Biblioteca literaturii universale”). Știința literară și cititorul de rînd are rezerve serioase față de romanul *Mitrea Cocor*, dar este admirabilă dragostea cu care Kojevnikov scrie despre Mihail Sadoveanu.

În 1989 I. Kojevnikov publică la Editura „Literatura artistică” din Chișinău o carte de versuri proprii *Стихи разных лет*, în care include compartimentul *Din poezia moldovenească*. Aici figurează balada *Miorița* și încă 16 poezii ale clasicilor români, începînd cu Varlaam și terminînd cu Liviu Damian. Tot aici aflăm poezii cu tematică românească: *Stepa Bugeacului*, *Meșterul Manole*, *Basarabia* și *Kalipso*.

Practic, nu există cărți de traducții în limba rusă din poeți de seamă români, editate la Moscova, București sau Chișinău, în care să nu întîlnim printre tălmăcitori sau autori de comentarii numele lui I. Kojevnikov.

Cele expuse ne îndreptățesc să facem următoarea concluzie: prin meritoasele sale interpretări critice, dar, mai ales, prin prodigioasa activitate de tălmăcire, prin cărțile alcătuite și prin pregătirea cadrelor științifice în aspirantura Institutului de Literatură Universală „M. Gorki” I. Kojevnikov s-a manifestat ca un promotor consecvent și deosebit de fecund al tezaurului literar românesc în spațiul spiritualității ruse. Printre acțiunile de promovare a literaturii române în spațiul culturii ruse, un loc aparte îl ocupă traducerile rusești din poezia eminesciană.

Pe lîngă calitățile de exeget valoros al literaturii române, în speță al creației eminesciene, totodată făuritor de versuri, Iuri Kojevnikov era îndrăgostit de opera poetică blagiană. Admirația pe care și-a mărturisit-o în acest sens ne duce cu gîndul la existența acelei premise importante denumite **congenialitate**.

Lămurindu-ne asupra individualității scriitorului tradus și a tălmăcitorilor lui, precum și a factorilor obiectivi și subiectivi care conlucrează în actul de recreare a operei-sursă, trecem la exemplificările cuvenite.

Ca exemple de tălmăciri reușite înfăptuite de I. Kojevnikov putem aduce textele *Хочу быть радостным* – *Vreau să joc*, *Прекрасные руки* – *Frumoase mâini* și *Ночная песня* – *Cîntec de noapte*.

Prima poezie exprimă o stare sufletească specifică: o plinăta a trăirii emotive, o senzație a fericirii, se poate spune chiar – o stare de beatitudine. Prima impresie pe care o lasă titlul – dorința de simple distracții – este înșelătoare. Textul exclude această impresie de moment. Titlul lui Boris Sluțki *Хочу сплясать!* (a se vedea varianta respectivă din placheta *Стихи поэтов Румынии '20-'30-х годов*), precum și cel al lui I. Kojevnikov *Хочу играть* din volumul *Поэмы света* (Библиотека «Румыния», Букарест, 1975) nu sunt potrivite. O variantă inspirată și adecvată conținutului a elaborat, în același an, I. Kojevnikov când a fost editat volumul bilingv româno-rus *Nebănuitele trepte – Нехожёные ступени* (București, 1975). Iat-o: *Хочу быть радостным*. Plasăm textele în paralel pentru ca cititorul să poată sesiza nuanțele și sugestiile textului și ale subtextului.

VREAU SĂ JOC!

*O, vreau să joc, cum niciodată n-am jucat!
să nu se simtă Dumnezeu
în mine
un rob în temniță – încătușat.
Pămîntule, dă-mi aripi:
săgeată vreau să fiu să spintec
nemărginirea,
să nu mai văd în preajmă decît cer,
deasupra cer,
și cer sub mine–
și-aprins în valuri de lumină
să joc
străfulgerat de-avînturi
nemaipomenite
ca să răsuflă liber Dumnezeu în ine,
să nu cîrtească :
„Sunt rob în temniță!”*

ХОЧУ БЫТЬ РАДОСТНЫМ!

*Хочу быть радостным,
каким мне никогда бывать не
приводилось!
Чтоб бог во мне
не чувствовал себя
рабом, закованным в темнице.
Земля, дай крылья мне:
хочу я быть стрелой,
чтоб бесконечность
пронзить,
чтоб видеть
вокруг одно лишь небо –
и сверху небо, и небо под собой,
пылая в волнах света,
играть пронизанным невиданным,
порывом,
чтоб бог во мне вздохнул свободно
и не роптал:
«Я – раб в темнице!»*

L-am pomenit aici pe B. Sluțki cu o traducere neinspirată, dar, în linii mari, cele peste treizeci de poezii și poeme blagiene, recreate în limba rusă de el și incluse în volumul *Стихи поэтов Румынии '20-'30-х годов*, ne oferă nu puține exemple de pătrundere a specificului originalilor și recreare reușită a diapazonului ideatic, sugestiv și melodic pe care îl conțin. Un exemplu concludent e textul programatic blagian

He nopiraю цвeтoк мирoвoгo чудa – Eu nu strivesc corola de minuni a lumii care vădește o înaltă capacitate de replăsmuire în limba rusă a partiturilor lirice ale poetului român. Componentele principale (încărcătura ideatică, potențialul imagistic, melodicitatea) și-au găsit echivalente rusești, se poate spune, excelente.

**EU NU STRIVESC COROLA
DE MINUNI A LUMII**

*Eu nu strivesc corola de minuni a lumii
și nuucid
cu mintea tainele, ce le-ntâlnesc
în calea mea
în flori, în ochi, pe buze ori morminte.
Lumina altora
sugrumă vraja nepătrunsului ascuns
în adâncimi de întuneric,
dar eu,
eu cu lumina mea sporesc a lumii taină –
și-ntocmai cum cu razele ei albe luna
nu micșorează, ci tremurătoare
mărește și mai tare taina nopții,
așa îmbogățesc și eu întunecata zare
cu largi flori de sfânt mister
și tot ce-i neînțelese
se schimbă-n neînțeleșuri și mai mari
sub ochii mei –
căci eu iubesc
și flori și ochi și buze și morminte.*

**НЕ ПОПИРАЮ ЦВЕТOK
МИРОВОГО ЧУДА**

Не попираю цвeтoк мирoвoгo чудa,
не убиваю разумом
тайны,
попавшиеся мне навстречу
в цветах, в глазах, на устах или
в могилах
У других
свет гасит волшебство потаенного,
сокровенного в недрах тьмы.
но я
своим светом умножаю мировую
тайну.
Луна белыми лучами
бестрепетно и властно
умножает тайну ночи,
и я обогащаю темные дали
щедрым трепетом священной айны,
и неясное
у меня на глазах
становится совершенно неведомым,
потому что я люблю
и цветы, и глаза, и уста, и могилы.

În poezia *Frumoase mâni* se face un elogiu mâinilor pline de farmec, căldură tinerească și de tandrețe care au cuprins nu odată capul plin de vise al ființei îndrăgite. După dulcile amintiri, urmează o privire imaginară peste ani și aici apare momentul plecării eului liric în lumea celor fără de vise și prezența la ritual a unor *buze calde* și înduioșătoare *ca niște flori*.

E nostalgia și regretul despărțirii fizice inevitabile, dar și străduința de a aduce un emoționant elogiu tinereții și atitudinii pline de gingășie și finețe inspirate de sentimentul nobil al dragostei. Referindu-se la tema dragostei în poezia discutată, G. Gană remarcă: „Nici unul dintre poeții români de după Eminescu n-a dat iubirii un sens așa de înalt ca Blaga” [5, p. XXVIII]. Sunt trăiri la o cotă emotivă foarte înaltă, de aceea traducătorul I. Kojevnikov s-a hotărât să evite tălmăcirea literală a titlului

înlocuind-o cu una creativă, compensatoare, sugerată de întregul text: *Прекрасные руки* – preafrumoase, splendide mâini. Transcrierea integrală a textelor îi va oferi cititorului curios posibilitatea de a le confrunța, dar și de a se delecta.

FRUMOASE MÎNI

Presimt:

*frumoase mâni, cum îmi cuprindeți
astăzi cu
căldura voastră capul plin de visuri,
așa îmi veți țineți odată
și urna cu cenușa mea.*

Visez:

*frumoase mâni, când buze calde-mi
vor sufla
în vînt cenușa,
ce-o s-o țineți în palmi ca-ntr-un
potir,
veți fi ca niște flori,
din care boarea-mprăștie polenul.*

Și plîng:

*veți fi încă așa de tinere atunci,
frumoase mâni.*

ПРЕКРАСНЫЕ РУКИ

Предчувствую:

прекрасные руки, как вы обнимаете ныне
вашим теплом мою голову, полную
разных мечтаний,
так же когда-нибудь будете вы
держатъ и урну с пеплом моим.

Мечтаю:

прекрасные руки, когда теплые губы
развеют по ветру пепел,
что держите вы в ладонях,
словно в потире, вы будете подобны цветам,
с которых дуновение ветра сдувает
пыльцу.

И плачу:

и тогда еще будете юными вы,
прекрасные руки.

Practica tălmăcirii artistice nu odată a oferit exemple care ne conving că uneori îndeplătirea de buchea textului-sursă duce la apropierea de sensul și potențialul său sugestiv. E și cazul acestor două texte comentate mai sus care aparțin talentatului traducător I. Kojevnikov.

Emoționantul *Cîntec în noapte* este o miniatură lirică ce sugerează ideea că drumul pînă la ființa îndrăgită e plin de obstacole: *pietre-n cale, mereu pietre*. Pentru noțiunea *drum* Blaga a ales o expresie dintre cele mai suave și sugestive – *poteca mea de dor*. E știut: unitatea lexicală *dor* e polivalentă: dorință puternică, nostalgie, duioșie, patimă, suferință pricinuită de dragoste, poftă, gust (de a mânca sau a bea ceva); provine din latina populară *dolus/dolare* – *a durea*. Dicționarul rus-român dă următoarele echivalente rusești: *желание, влечение, стремление, тяготение, тоска, томление, боль, страдание*. Din acest șirag, nu chiar scurt de sinonime, I. Kojevnikov a ales cuvîntul *тоска* care, după convingerea noastră, se potrivește cel mai bine. Dicționarul limbii ruse (Москва, 1975), întocmit de S. I. Ojegov, explică astfel unitatea lexicală *тоска* – *душевная тревога, соединенная с грустью; уныние*. Dorul de patrie, de plaiul natal, care pătrunde firea umană pînă în străfunduri și este, practic, netrecător, rușii îl exprimă anume prin vocabula *тоска*.

CÎNTEC ÎN NOAPTE

*Pietre-n cale, mereu pietre.
Nime-n beznă nu mă-ndreaptă
Pîn-la tine nici o piatră
nu mai vrea să-mi fie treaptă.*

*Pietre sunt și iarăși pietre.
Pe poteca mea de dor,
greu se lasă, greu se lasă
Dumnezeul pietrelor.*

*Lung e drumul, ceasul lung.
Rogu-mă, mă rog într-una,
noaptea să-mi ajute Luna
pîn-la tine să ajung.*

НОЧНАЯ ПЕСНЯ

Путь кремнистый, камень, камень,
в бездну камень не толкает,
но и чтоб тебя достиг я,
стать ступенькой не желает.

Только камни, только камни
вдоль тоски моих дорог.
Лег, как камень, лег, как камень,
всех камней тяжелый бог.

Без конца в пути, в пути.
всех мольба моя тревожит:
ночью пусть Луна поможет
до тебя мне добрести.

Această bijuterie lirică are anumite tangențe cu un giuvaier popular versificat din arealul folcloric maramureșean, în care nota lirică e însoțită de o impresionantă undă umoristică: *De la mine pîn'la rai/Cărărușa-i numai scai./De la mine pîn'la mîndra/Cărărușa-i ca oglinda./Fie raiul sănătos./Noi ne-om duce pe dindos.* Comune sunt în această plăsmuire emoționantă ființa îndrăgită și dorită, precum și cărărușele, numai că e diferită natura *potecilor de dor*. La Blaga – pietre, la maramureșeni – loc ideal de neted, Nu întâmplător Marin Bucur menționa: „Poezia aleanului, a cîntecului de plecare se fundamentează cu rezonanțe inconfundabile și cu un ecou de durată, pe poezia populară” [6, p. 54].

În cartea de tălmăciri rusești din poezia eminesciană (*Versuri – Cmuxu*, București, 1981) Iuri Kojevnikov face o constatare judicioasă: „Munca traducătorului constă nu numai în găsirea cuvîntului potrivit, a stilului adecvat, ci și într-un proces de familiarizare cu creația poetului tradus. Traducătorul este obligat să trăiască ceea ce a trăit și poetul, să se identifice cu el” (p. 35). Suntem convingși că cele trei texte luate în discuție mai sus ilustrează cu succes cele afirmate de talentatul literat I. Kojevnikov.

Tot în volumul citat, I. Kojevnikov a scos în evidență o realitate dură din domeniul practicat de el ani în șir: „Orice învingător în turnirul traducerilor suferă o înfrîngere, și anume atunci cînd lucrarea sa este comparată cu originalul” (p. 38).

Confruntarea celorlalte texte din cartea luată în discuție a scos în vileag și cîteva scăpări de sens, ignorarea unor tropi, prezența neîntemeiată a unor culori prea luminoase, alteleori, peste măsură de sumbre, neglijarea unor elemente ale desenului ritmic sau ale sistemului de rimare. Rar, dar în unele texte întîlnim și un fel de fabricații personale (otsebjatina, zic rușii). Ne referim la variantele creațiilor *Pămîntul*, *Nu-mi presimți?*, *Gorunul*, *Lumina raiului*, *Scoica*, *Mugurii*, *Lacrimile* și *Ghimpii*.

Cîteva concluzii: N. Podgoriceany este primul literat rus care, prin includerea a patru poezii blagiene (*Pan, Pămîntul, Cresc amintirile și Veniți după mine, tovarăși!*) în voluminosul op *Антология румынской поэзии*, a pus începutul receptării operei poetice a lui L. Blaga de către spiritualitatea rusă.

Această inițiativă a fost urmată în 1975, la 80 de ani de la nașterea poetului, de trei acte editoriale importante: apariția în Библиотека «Румыния», nr. 1, a *Poetelor lumii* în transpunerea lui Iuri Kojevnikov, a culegerii antologice *Стихи поэтов Румынии '20-'30-х годов*, care conține peste 40 de poezii traduse de B. Sluțki și I Kojevnikov și a celui mai solid și important act editorial – culegerea antologică bilingvă *Небәһиетле trepte – Нехожёные ступени* – care este produsul activității traducătoricești de o admirabilă calitate artistică a lui Iuri Kojevnikov.

Majoritatea covârșitoare dintre cele peste o sută treizeci de texte poetice din volumul antologic poartă amprenta unei activități inspirate de replăsmuire artistică. În ceea ce au mai esențial și mai frumos creațiunile versificate blagiene nu s-au produs alterări supărătoare sau stînjenitoare. După ce și-a perfecționat și sensibilizat pana în recrearea în rusește a genialei poezii eminesciene, I. Kojevnikov, eminent promotor al literaturii române în spațiul spiritualității ruse, a săvîrșit încă o faptă demnă de înalte aprecieri: a inclus în circuitul limbii sale materne marea poezie blagiană, poezie izvorită din cele mai nobile intenții: de a „spori a lumii taină”. Pe lingă indiscutabila lor valoare literară, tălmăcirile rusești au și un anumit rost cultural: prin mijlocirea lor, numeroasele etnii din fostul imperiu sovietic capătă audiență la opera scriitorului român care e considerat cel mai de seamă poet după Eminescu.

Referințe bibliografice

1. Lucian Blaga. *Poezii*, vol. I. București, Albatros, 1980, ultima pagină a copertei.
2. M. Cimpoi. *Sfinte firi vizionare*. Chișinău, 1995.
3. Literatura română. *Crestomație de critică și istorie literară*. Coord. T. Moraru, C. Călin, C. Malinici. Cluj-Napoca, 1983.
4. P. Forna. *Congenital și standard*. În: Caietele lui Lucian Blaga. Cluj-Napoca, mai 1998.
5. G. Gană. *Opera literară a lui Lucian Blaga*. În cartea: Lucian Blaga. *Poezii*, vol. I. București, Albatros, 1980.
6. M. Bucur. *Lucian Blaga*. În cartea: *Literatura română contemporană. I. Poezia*. București, Editura Academiei RSR, 1980.